

FIR-füzetek

10.

Meghirdethető képzés

A meghirdethető képzések kezelésének a jelen dokumentumban közreadott változata a 2014. április 7-én aktuális információkat tartalmazza. A kezelési algoritmus és módszertan a jogszabályi környezet módosulásával változhat, így az Oktatási Hivatal fenntartja a jogot az eljárásrend megváltoztatására.

Meghirdethető képzések

A meghirdethető képzések mind a felvételi eljárás, mind az intézmények hallgatói képzési adatainak beküldése során jól használható információkat tartalmaznak, ezért különösen fontos ezek ismerete és használata. Ebben a részben összefoglaljuk azokat a legfontosabb szakmai és technikai tudnivalókat, amelyek a meghirdethető képzésekről az intézményi munkatársak és a tanulmányi rendszereket fejlesztők munkáját segíthetik. E részhez feltételezzük a képzési gráfokban való jártasságot.

A gereblye algoritmus

A meghirdethető képzések a képzési gráfokhoz viszonyítva alapvetően semmilyen újdonságot nem hordoznak. A meghirdethető képzés tábla naponta generálódik az intézménytörzs képzési gráfjaiból. A meghirdethető képzéseket generáló algoritmus a gráfokat végigjárva meghatározza azokat a lehetséges belépési pontokat, ahol a hallgatók elkezdhetik a képzésüket, azaz amelyre felvételiznek. Ez egyfajta „gereblyezés”, ahol az eljárás megfelelő sorrendben összeeszedi azokat a képzési elemeket, amelyek meghatározzák a meghirdethető képzést, ezért az algoritmust fantáziánévén „gereblyének” is nevezzük.

Egyetlen képzési gráfból akár több meghirdethető képzés is származhat, hiszen pl. a romanisztika szakon felvételizni lehet romanisztika [olasz], romanisztika [spanyol] stb. képzési változatokra.

A *gereblye* a gráfban először megkeresi a belépési élek által kijelölt belépési képzési elemeket, majd ezek alapján megállapítja a bejelentendő képzési elemeket, végül összeállítja a meghirdethető képzés nevét. A meghirdethető képzés neve elsősorban a felvételi eljárás miatt fontos, a bejelentendő képzési elemek pedig az intézményeknek adnak egyértelmű információt arról, hogy a hallgatói képzéseknél mely képzési elemeket kell továbbítani a központi nyilvántartásba. Ha a *gereblye* megtalálta a belépési képzési elemet, akkor az elsődleges képzési elemről kiindulva az élek követésével, a belépési elemmel bezárólag hierarchikusan állítja össze a képzés nevét. A meghirdethető képzés nevének összeállítása az elsődleges képzési elem nevével kezdődik, majd egymásba ágyazva, szögletes zárójelbe téve a bejárás nyomán egymást követő képzési elemek szerepelnek.

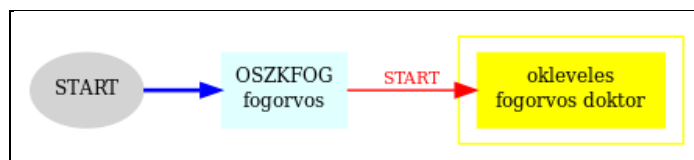
A meghirdethető képzés nevében tehát a fő képzési elemet követően, a szögletes zárójeleken belüli képzési elemek egyúttal a hallgatói képzésben bejelentendő képzési elemek is. A meghirdethető képzés neve így segít abban, hogy a beküldendő hallgatói képzési elemeket azonosítani lehessen. Leggyakoribb eset az, amelyben a fő képzési elem maga a belépési elem, ekkor a meghirdethető képzés neve, és egyúttal a bejelentendő hallgatói képzési elem ez az egyetlen képzési elem.

Példák meghirdethető képzésekre

Az alábbiakban a képzési gráfok ábrája alapján bemutatjuk a meghirdethető képzésnek és a bejelentendő hallgatói képzési elemeknek a jellemző változatait. A hallgatói képzés megkezdésekor a képzések szakmai összetevőiből továbbítani kell a FIR-be **a hallgató szakjának adatkörében** a képzést meghatározó, és egyúttal a képzési gráfot kijelölő fő képzési elemet, a **hallgató szakjához tartozó képzési elemek adatkörében** pedig az összes olyan képzési elemet, amelyek a meghirdetésben és a felvételi jelentkezésben meghatározóak. A képzés során a hallgató által felvett és a FIR-be akkor bejelentendő további képzési elemek ismertetése nem tárgya a jelen dokumentumnak.

Az alábbi táblázatok nem tartalmazzák a hallgató szakjának adatkörében bejelentendő információt, csak a szakhoz tartozó képzési elemek adatkörében bejelentendő összetevőkre fókuszálnak.

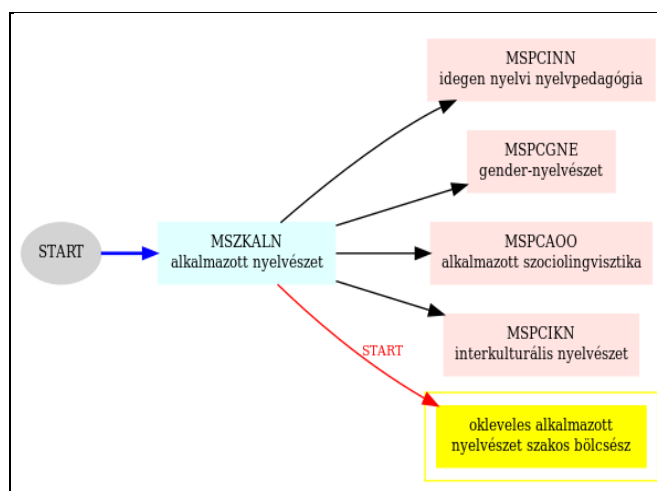
1. példa OSZKFOG fogorvos

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
fogorvos	OSZKFOG fogorvos

Ez a típus a legegyszerűbb meghirdethető képzés, csak egy képzési elemből áll. Ilyen esetekben a fő képzési elem egyrészt a meghirdethető képzés nevét adja meg, másrészt ez a hallgató szakjának adatkörében továbbítandó elem, harmadrészt a hallgató szakjához tartozó képzési elemként *is* bejelentendő.

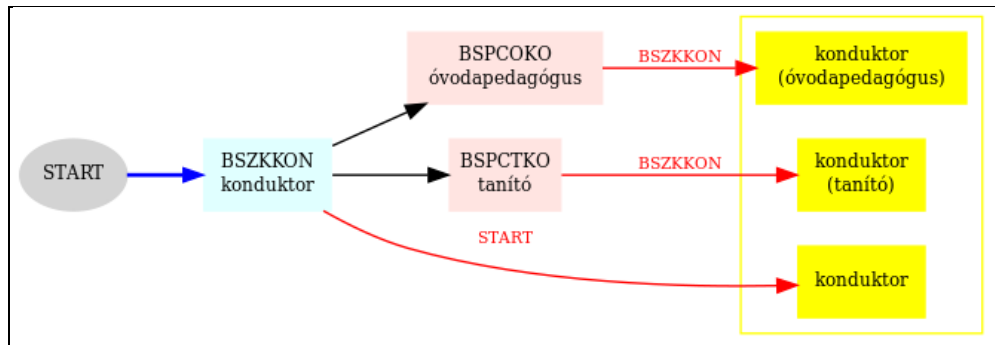
2. példa MSZKALN alkalmazott nyelvészet

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
alkalmazott nyelvészet	MSZKALN nyelvészet

A képzés kezdésekor csak az MSZKALN nyelvészet felvétele szükséges. Emellé még a tanulmányok során opcionálisan más képzési elem is bejelenthető (pl. MSPCIKN interkulturális nyelvészet).

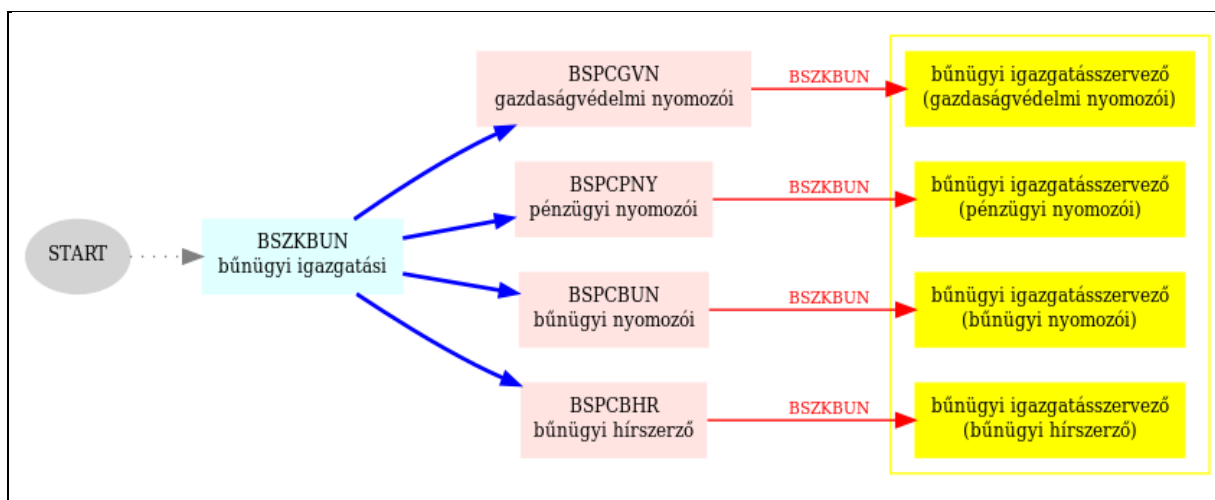
3. példa BSZKKON konduktor

Meghirdethető képzések	Bejelentendő képzési elemek
konduktor	BSZKKON konduktor

Itt a hallgató felvételekor és a képzés megkezdésekor nem kell a BSZKKON konduktor képzési elem mellé más képzési elemet felvenni. Viszont később, a tanulmányok során a konduktor szakképzettség elnyeréséhez egy specializációt jelölő képzési elemet is fel lehet venni, ami a jelenlegi szabályozások kereteiben zárójelben megjelenik a szakképzettség szövegében, bár nem jelent önálló szakképzettséget. Pl. BSPCTKO tanító felvételével lehet eljutni a *konduktor (tanító)* szakképzettség elnevezéshez.

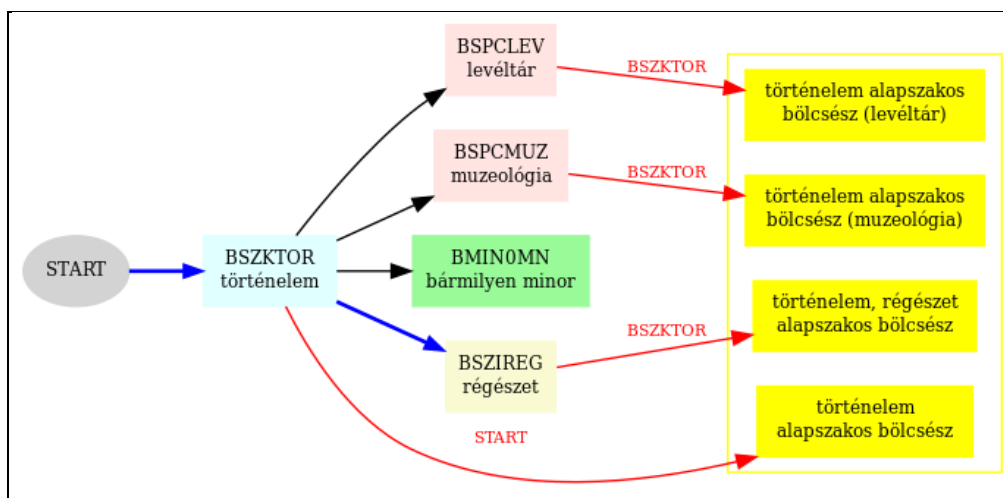
4. példa BSZKBUN bűnügyi igazgatási

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
bűnügyi igazgatási [gazdaságvédelmi nyomozói]	BSPCGVN gazdaságvédelmi nyomozói
bűnügyi igazgatási [pénzügyi nyomozói]	BSPCPNY pénzügyi nyomozói
bűnügyi igazgatási [bűnügyi nyomozói]	BSPCBUN bűnügyi nyomozói
bűnügyi igazgatási [bűnügyi hírszerző]	BSPCBHR bűnügyi hírszerző

A képzési gráfból négy meghirdethető képzés származik, de ezek egyikénél sem kell a BSZKBUN képzési elemet bejelenteni a hallgató szakjához tartozó képzési elem minőségében (a hallgató szakjaként persze igen). A példa abban kivételes, hogy a belépési képzési elemek specializációk és nem szakirányok.

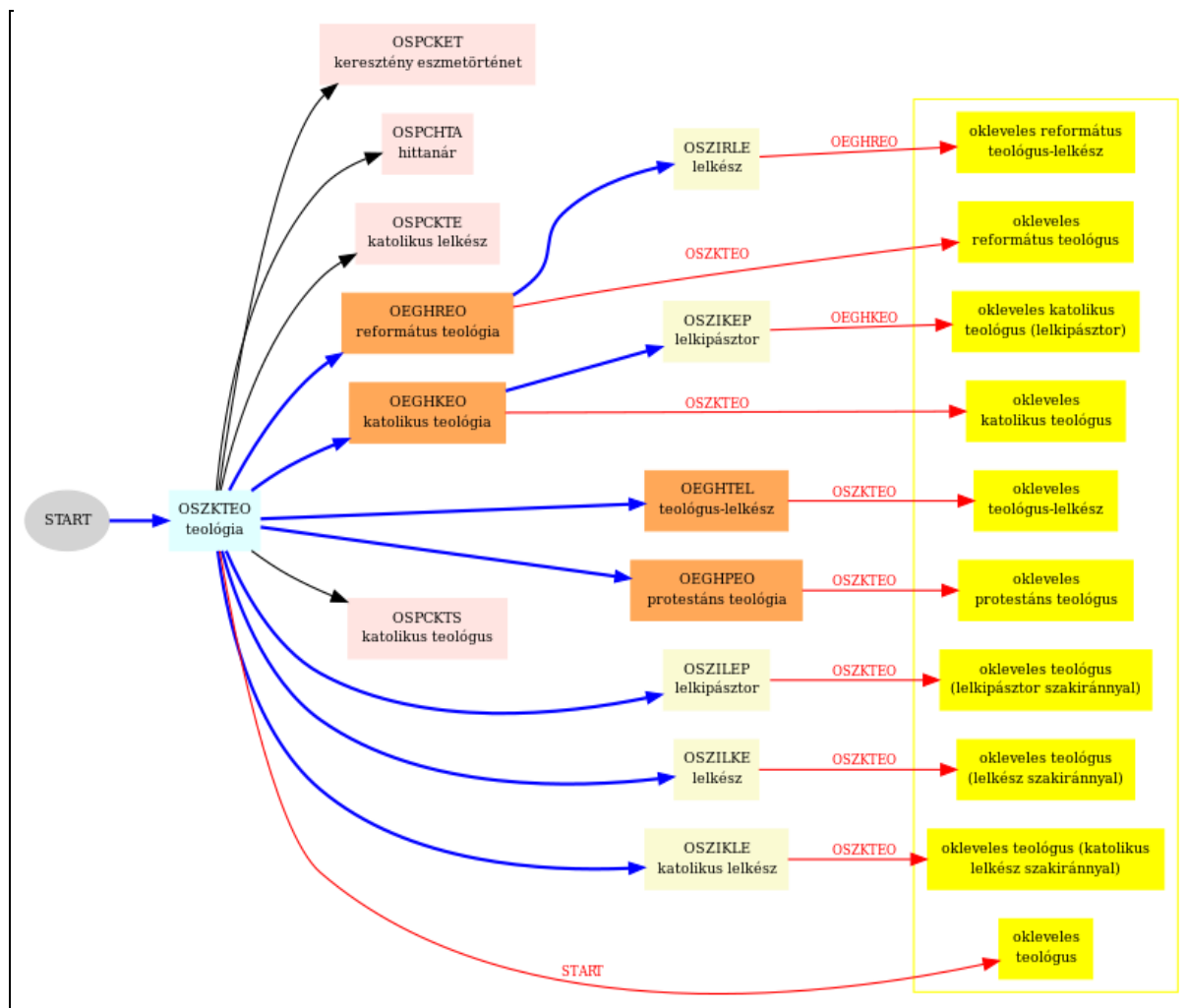
5. példa BSZKTOR történelem

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
történelem	BSZKTOR történelem
történelem [régészet]	BSZIREG régészet

A történelem alapszakon két meghirdethető képzésváltozat van, attól függően, hogy régész szakirányra jelentkezik-e a hallgató. A szakirányos változatban a bejelentendő képzési elem csupán a szakirány.

6. példa OSZKTEO teológia

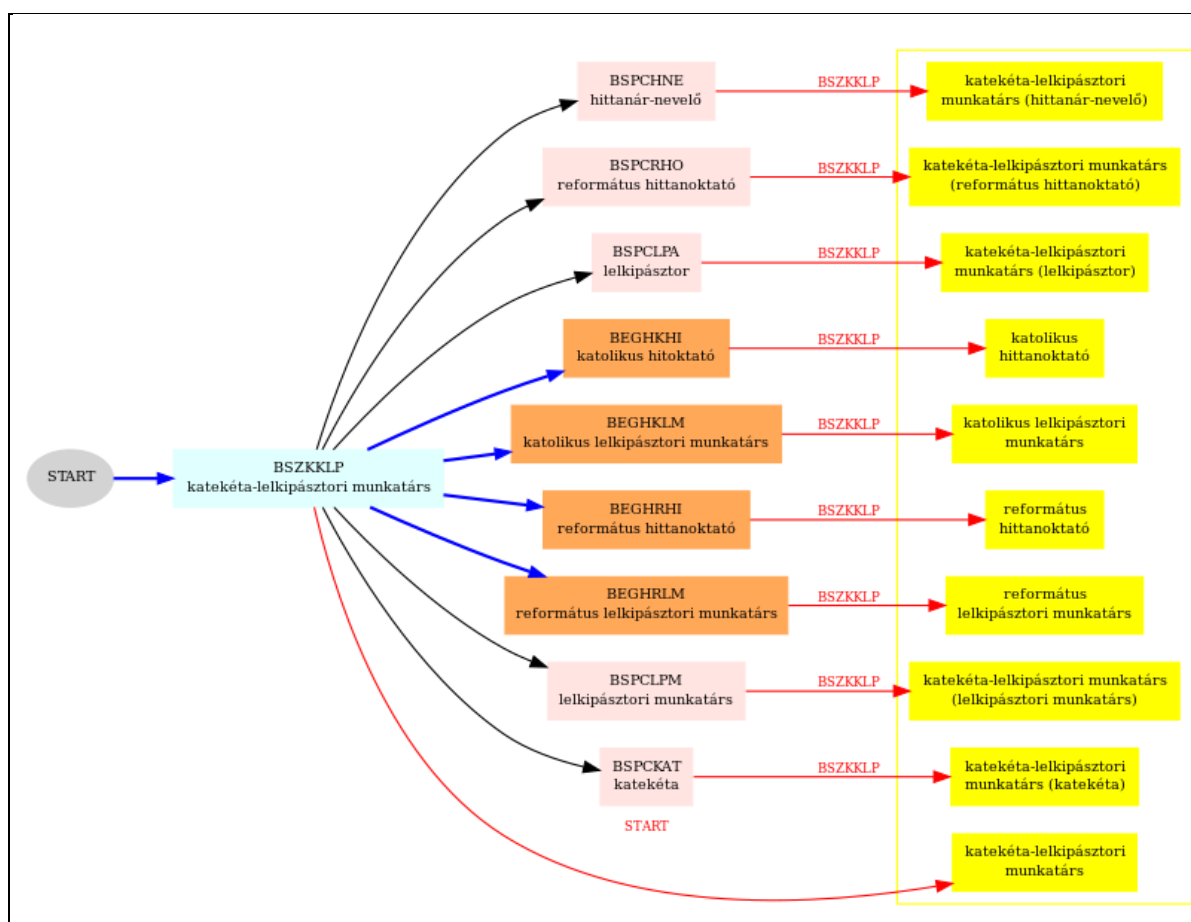

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
teológia	OSZKTEO teológia
teológia [református teológia]	OEGHREO református teológia
teológia [református teológia [lelkész]]	OSZIRLE lelkész
teológia [katolikus teológia]	OEGHKEO katolikus teológia
teológia [katolikus teológia [lelkipásztor]]	OSZIKEP lelkipásztor
teológia [teológus-lelkész]	OEGHTEO teológus-lelkész

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
teológia [protestáns teológia]	OEGHPEO protestáns teológia
teológia [lelkipásztor]	OSZILEP lelkipásztor
teológia [lelkész]	OSZILKE lelkész
teológia [katolikus lelkész]	OSZIKLE katolikus lelkész

Ebből a képzési gráfból tíz meghirdethető képzés származik (egyenlő a kék nyíllal jelölt belépési élék számával), és mindegyiknél csak egy, a belépési él által meghatározott képzési elem jelentendő be a hallgató szakjához tartozó képzési elemek adatkörében. Itt a belépési képzési elemek képzési ideje eltérő lehet, pl. az OEGHPEO református teológia 10 félév, de az OSZIRLE lelkész 12 félév.

7. példa BSZKKLP katekétá-lelkipásztori munkatárs

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
katekéta-lelkipásztori munkatárs	BSZKKLP katekéta-lelkipásztori munkatárs
katekéta-lelkipásztori munkatárs [katolikus hitoktató]	BEGHKHI katolikus hitoktató
katekéta-lelkipásztori munkatárs [katolikus lelkipásztori munkatárs]	BEGHKLM katolikus lelkipásztori munkatárs
katekéta-lelkipásztori munkatárs [református hittanoktató]	BEGHRHI református hittanoktató
katekéta-lelkipásztori munkatárs [református lelkipásztori munkatárs]	BEGHRLM református lelkipásztori munkatárs

Ebből a képzési gráfból itt öt meghirdethető képzés származik, amelyeknél a hitéleti képzés sajátosságának megfelelően modellezzük a felekezeti elnevezéseket is, ugyanakkor a meghirdethető képzés nevében is egyértelművé tesszük, hogy a felekezeti név melyik általános képzési gráfhoz tartozik.

Meghirdethető képzések a tanári gráfoknál

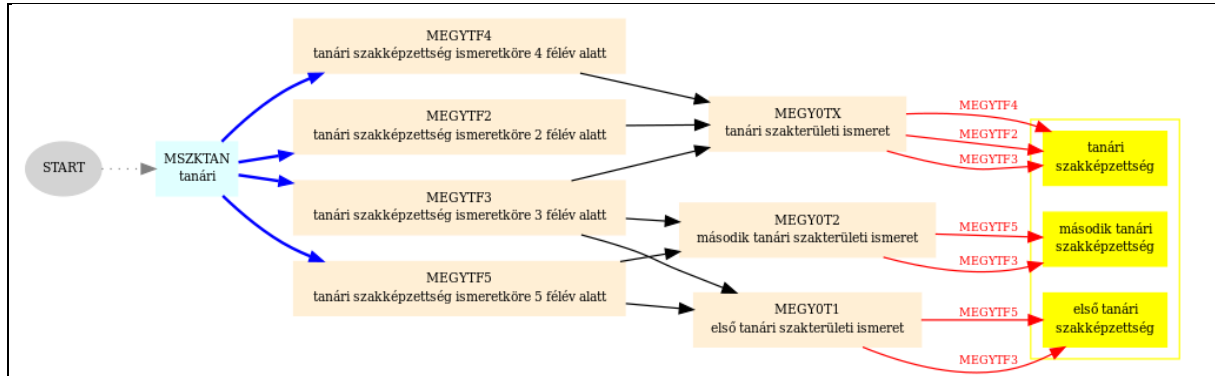
A tanári gráfok az előzőekhez képest a következő tulajdonságokkal bonyolítják a *gereblye* működését a meghirdethető képzések összeállításában:

- A meghirdetésben nem elég a belépési képzési elemig eljutni, hiszen a tanári szakterületi ismeretek felvételi megjelölése miatt a további képzési elem(ek)et is fel kell dolgoznia a gereblyének.
- A vizsgálandó gráfban a meghirdethető képzési elemek pozíciójában gyűjtőelemek (jokerek) is szerepelnek, így a gereblyének ezekbe konkrét tanári szakterületi ismereteket kifejező képzési elemeket kell behelyettesíteni.
- A tanári mesterszaknál egy-egy meghirdethető képzésben nincsenek szakterületi párok, itt csak egy szakterületi ismeretet kell felvenni, és a két szakterületi ismeretre történő jelentkezőt két önálló meghirdethető képzéssel kell megjelölni.
- Az osztatlan tanári szakoknál viszont a meghirdethető képzésben szerepelhetnek a szakpárok, még hozzá szabályozott párosításban.

A fenti szempontokból érzékelhető, hogy a tanári szakképzettség megszerzését eredményező tanulmányokra vonatkozó meghirdethető képzések összeállítása igen komplex feladat, így a

gereblye által meghatározott **meghirdethető képzés** a jelentkezéshez nyújtott információ túl **különösen fontos segítség lehet a bejelentendő képzési elemek megismerése is.**

MSZKTAN tanári mesterszak

Itt a gyűjtőelemek miatt nem soroljuk fel az összes meghirdethető képzést, csak ebből néhányat.

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
tanári [3 félév [angoltanár]]	MEGYTF3 tanári szakképzettség ismeretköre 3 félév alatt MT1AANG angoltanár
tanári [4 félév [zenetanár (jazzbőgő)]]	MEGYTF4 tanári szakképzettség ismeretköre 4 félév alatt MT1BJBO zenetanár (jazzbőgő)

A példákban látszik, hogy a tanári mesterszaknál már a képzés kezdetekor két képzési elemet be kell jelenteni. Az első meghatározza a képzés idejét, a második pedig a tanári szakterületi ismeretet. Amennyiben a hallgatónak van egy másik tanári szakterületi ismerete, azt egy további képzési elemmel kell bejelenteni, ám ez már nem az adott a meghirdethető képzés része, hanem egy másiké. Pl. a tanári [5 félév [angoltanár]] mellé felvehető a MT1AMAG magyartanár. Mivel a tanári mesterszaknál a felvételi jelentkezésben egy meghirdethető képzésnél csak egy szakterületi ismeretet kell és lehet felvenni, és nem feltétlenül kell megjelölni egy másik meghirdethető képzést, ezért megállapítható, hogy minden tanári mesterszaknál a hallgató szakjához tartozó képzési elemek bejelentése során a képzés kezdetekor legalább két képzési elemet kell bejelenteni: a képzési időt meghatározó képzési elemet és egy tanári szakterületet meghatározó képzési elemet. Ha a hallgató a jelentkezésében egy másik meghirdethető tanári képzést is megjelölt és felvették arra is, akkor az abban szereplő szakterületi ismeret szintén be kell jelenteni a megkezdett képzés részeként. Az 5 féléves tanári mesterképzésben kizárólag két szakterületi ismeret együttes megkezdésével és elvégzésével szerezhető tanári szakképzettség, a 3 féléves képzésben egy és kettő szakterületi ismeret elvégzése is

lehetséges (a bementi szakképzettségektől függően), a 4 és a 2 féléves képzésekben egy szakterületi ismeret szerepel.

Két meghirdethető képzésre történő együttes jelentkezést és megkezdést mutat az alábbi példa:

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
tanári [5 félév [matematikatanár]]	MEGYTF5 tanári szakképzettség ismeretköre 5 félév alatt MT1MAT matematikatanár MT1FIZ fizikatanár
tanári [5 félév [fizikatanár]]	

OSZKTAN osztatlan tanári képzés

Az osztatlan tanári képzésben lehetséges a szakpáros meghirdetés is, ezért a meghirdethető képzések tartalmazzák az összes lehetséges párosítást, amelyekből néhány jellemző példát sorolunk fel.

Meghirdethető képzések	Bejelentendő képzési elemek
osztatlan tanári [10 félév [magyartanár; matematikatanár]]	OEGYT10 10 féléves osztatlan tanári képzés
	OTKAMAG magyartanár
	OTKAMAT matematikatanár
osztatlan tanári [10 félév [mérnökstanár [informatika]]]	OEGYT10 10 féléves osztatlan tanári képzés
	OEGYMKT mérnökstanár
	OTSZINF informatika
osztatlan tanári [12 félév [zeneművésztanár [népi dudaművésztanár; népi énekművész-tanár]]]	OEGYT12 12 féléves osztatlan tanári képzés
	OEGYZMT zeneművésztanár
	OTZ4NDM népi dudaművésztanár
	OTZ4NEM népi énekművész-tanár

Láthatjuk, hogy itt a meghirdethető képzés összeállításához több, akár négy képzési elemre is szükségünk lehet, amelyek hordozzák azt az információt, hogy egy hallgató milyen összetételű osztatlan képzésre jár. Ha a *gereblye* egy képzési elemből kétfelé ágazik az irányított élek mentén, akkor a meghirdethető képzés nevében ezeket pontosvesszővel (;) sorol-

juk fel, általában a képzési elem nevének ABC sorrendjében. Azaz a kétszakos képzésben a két szakot így választjuk el: magyartanár; matematikatanár.

A szakpáros képzés a közismereti szakoknak egymással, valamint a hittanár-nevelőtanár szaknak a közismereti szakokkal való párosítása esetén és a jogszabályban meghatározott bizonyos zeneművészeti szakok körében definiált. Kizárólag egyszakos képzés szervezhető a szakmai szakok, és a fentiekén kívüli művészeti szakok esetében.

A hittanár-nevelőtanár szak meghirdethető önállóan is, illetve valamely közismereti szakkal szakpáros képzésben is.

Meghirdethető képzés(ek)	Bejelentendő képzési elem(ek)
osztatlan tanári [10 félév [hittanár-nevelőtanár]]	OEGYT10 10 féléves osztatlan tanári képzés
	OTHIHIT hittanár-nevelőtanár
osztatlan tanári [10 félév [hittanár-nevelőtanár; történelemtanár]]	OEGYT10 10 féléves osztatlan tanári képzés
	OTHIHIT hittanár-nevelőtanár
	OTKATOR történelemtanár

Az osztatlan tanári szakokhoz a képzési elemek összegereblyézése az alábbi vázlat szerint történik:

<p>OSZKTAN gereblyezés</p> <p>Hallgató szakjához 1. elem: OSZKTAN</p> <p>Hallgató szakjának képzési elemeihez 2. elem: OEGYT10, OEGYT11, OEGYT12 3-5. elem: Ha OEGY0T1, akkor páros meghirdetés esetén a képzési elem típusa TKA (kódja: x) másodikként (;-vel elválasztva, kód: y): TKA, amely nem x, és név szerint ABC rendben utána van, kivéve: OTKANEK, OTKANNK egymással nem párosítható minden TKN név szerint ABC rendben minden TKP név szerint ABC rendben, kivéve OTKPNEP minden TKT név szerint ABC rendben, kivéve OTKTKMV TGY, de csak akkor, ha x=OTKATES TKP (kódja: x), kivéve OKTPNEP másodikként (;-vel elválasztva, kód: y): TKP, amely nem x, és név szerint ABC rendben utána van, kivéve: OTKPNEP</p>
--

OSZKTAN gereblyezés (folytatás)

TZ2 (kódja: x)

másodikként (;-vel elválasztva, kód: y):

TZ2, amely nem x, és név szerint ABC rendben utána van

TZ3 (kódja: x)

másodikként (;-vel elválasztva, kód: y):

TZ3, amely nem x, és név szerint ABC rendben utána van, de csak akkor, ha (x=OTZ3EZM vagy y=OTZ3EZM)

OTZ3ZEL, de csak akkor, ha x=OTZ3KKM

TZ4 (kódja: x)

másodikként (;-vel elválasztva, kód: y):

TZ4, ami nem x, és név szerint ABC rendben utána van

THI (kódja: x)

másodikként (;-vel elválasztva, kód: y):

minden TKA név szerint ABC rendben

minden TKN név szerint ABC rendben

minden TKP név szerint ABC rendben

minden TKT név szerint ABC rendben

páratlan meghirdetés esetén a képzési elem típusa

TZ1 (kódja: x)

TSZ (kódja: x)

THI (kódja: x)

Csak akkor kerülhet x és y a meghirdetésbe, ha $(x[\text{felevszam}] + y[\text{felevszam}]) / 2 = \text{OEGYT1} * [\text{felevszam}]$

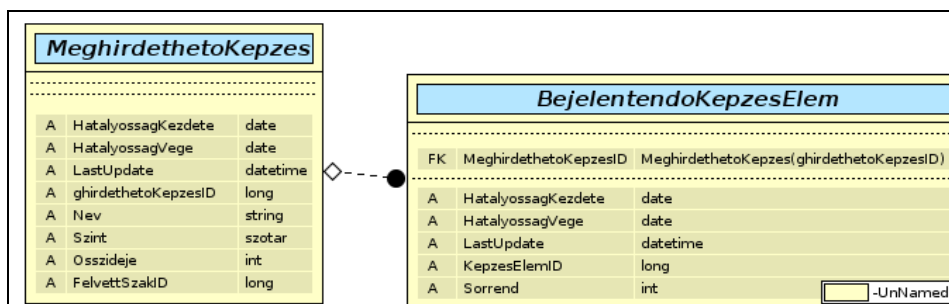
Ha x kód eleme TSZ, TZ1, TZ2, TZ3 típusnak, akkor meg kell vizsgálni, hogy van-e olyan él a képzési gráfban, ahol a $kpze2=x$. Ebben az esetben a $kpze1$ -t fel kell venni a meghirdetésbe a $kpze2$ elé. (OEGYMKT, OEGYKGT, OEGYAMT, OEGYZET, OEGYZMT).

OEGY0T2, OEGY0TS : STOP.

A fenti algoritmus is mutatja, hogy a képzések elemekre való bontása megteremti azt a lehetőséget, hogy a képzési elemeket különböző módon használjuk fel és csoportosítsuk. Azt ajánljuk, hogy az osztatlan tanári képzések FIR-es bejelentései során az intézmények alkalmazkodjanak a *gereblye* kimenetéhez, vagyis a meghirdethető képzéshez, amelyet az intézménytörzsben terít a központi rendszer. A meghirdethető képzés nevében a szögletes zárójelek között felsorolt képzési elemek ugyanis pontosan azonosítják a hallgató szakjához tartozó bejelentendő képzési elemek körét. Az osztatlan tanári képzésben a szakpárok lehetséges kombinációit úgy ellenőrzi a központi rendszer, hogy összeveti a bejelentett képzési elemeket a meghirdethető képzés azonosítójával (**MeghirdethetoKepzesID**).

A meghirdethető képzések elérése

A meghirdethető képzéseket az intézménytörzsön belül a MeghirdethetoKepzes tábla, és a hozzá kapcsolódó BejelentendoKepzesElem tábla adja meg. A tábla- és mezőneveknél a publikált XSD sémához igazodunk.

A **MeghirdethetoKepzesID** értéket célszerű a hallgató képzésének bejelentésekor továbbítani a központi rendszerbe a FIRFelvettKepzesAdatType /MeghirdetettKepzesID mezőben. A **MeghirdethetoKepzesID** mezőnek van még egy nagyon fontos tulajdonsága, nevezetesen, hogy a *gereblye* lefutásakor csak akkor változik, ha új meghirdethető képzés generálódik, azaz olyan képzési elemekből áll össze, amelyeknek a kombinációja még nem fordult elő (ID-tartó tulajdonság). Ez kiegészül azzal a következetességgel is, hogy azok a képzést azonosító ID-k, amelyek a korábbi FIR1-ben is meghatároztak egy képzést (pl. anglisztika), a FIR2-ben is ugyanazt a képzést jelölik. Sőt, ennek a mezőnek az értékére történik a felvi.hu-n a képzések közötti böngészés, és a felvételi után a GÓLYA program is ezeket továbbítja az intézmények tanulmányi rendszerének.

A **FelvettSzakID** mindig a gráfot kijelölő elsődleges képzési elemet adja meg, ezt a képzési elemet kell az intézményeknek beküldeni hallgatónként a FIRFelvettKepzesAdatType / FelvettSzakID mezőben.

A **Nev** a fent bemutatott meghirdethető képzési nevet tartalmazza, az **Osszideje** pedig a meghirdethető képzés képzési idejét, amely a hallgatói ösztöndíj nyilatkozatoknál is megadja a képzési időt.

A **BejelentendoKepzesElem** a hallgató képzéséhez felvehető képzési elemek kiválasztásában nyújt segítséget. A bejelentendő képzési elemek hatályosságát mindig a vonatkozó képzési elemek meghirdetési hatályossága (MeghirdethetosegKezdete és MeghirdethetosegVege) szabja meg. A meghirdethető képzés hatályosságát pedig a hozzá tartozó nyilvántartott képzési elemek meghirdetési hatályosságának legszűkebb metszete (MeghirdethetosegKezdete és MeghirdethetosegVege). A **Sorrend** mező a gráf-bejárásban a képzési elemek (csomópontok) érintésének sorrendjét adja meg, érdemes a hallgatói képzési elemeket ebben a sorrendben beküldeni.

A meghirdethető képzésekről a FIRGráf alkalmazásban a gráfoknál, illetve a törzsadatoknál is kaphatunk információt.

A meghirdethető képzés hozzáférési helye

A meghirdethető képzéseket több helyen tehetjük közzé: a felvételi eljárásban, az intézményi csatornákon. Az adott meghirdethető képzés hozzáférési helyét a **Hely** kapcsoló határozza meg, amelynek két értéke lehet: Felvi, Intezmeny.

Felvételi eljárás

Azok a meghirdethető képzések kerülnek fel egy intézmény adott félévi felvételi tájékoztató-beli palettájára, amelyeket jogosult az intézmény meghirdetni az adott félévre. Ez azt jelenti, hogy ha a meghirdethető képzésben az elsődleges képzési elem, valamint a meghirdethető képzéshez kapcsolódó összes képzési elem nyilvántartásba van véve az intézménynél, és minden képzési elem hatályossága összhangban van a meghirdethető képzés hatályosságával, akkor az intézmény valóban meg tudja hirdetni az adott meghirdethető képzést.

Így különösen fontos, hogy a meghirdethető képzésekhez tartozó képzési elemek nyilvántartásba vétele pontos legyen.

Amennyiben a meghirdethető képzés valóban meghirdetésre is kerül az intézménynél, akkor automatikusan csak a képzés neve, szintje, képzési ideje épül be a központi eljárás felvételi adatai közé (felvi.hu, felvételi tájékoztató). A képzéshez szükséges további kiegészítő adatok pl. finanszírozási forma, munkarend, önköltség mértéke és egyéb más adatok) a felvételi tájékoztató szerkesztése során kerülnek be a felvételi adatbázisába.

Intézményi eljárás

Vannak olyan meghirdethető képzések, amelyek nem kerülnek be a központi felvételi eljárásba, ezeket az intézmény saját csatornáin keresztül hirdeti meg. Ilyenek például az alábbiak:

- magyar és idegen nyelvű külföldi doktori képzések,
- idegen nyelvű alapszakos és mesterszakos képzések,
- előkészítő tanulmányok,
- részismeret megszerzésére irányuló képzés,
- vendéghallgatói képzések.